

РОЗДІЛ 2

ОСВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

УДК 004:378.4

Христина Вінтонів
к. іст. н, доцент кафедри
документознавства
та інформаційної діяльності
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ ВЕБІНАРУ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Анотація. У статті визначено особливості використання вебінарів у навчальному процесі ЗВО. Проаналізовано переваги та недоліки вебінарів, розглянуто їхні основні види. Охарактеризовано платформу Zoom для проведення онлайн-занять з дисципліни «Архівознавство».

Ключові слова: *вебінар, освітні інформаційні технології, ЗВО, віртуальне навчальне середовище, онлайн-заняття, онлайн-аудиторія, архівознавство.*

Актуальність теми. Викликами нової епохи – цифрової, є діджиталізація всіх сфер діяльності людини. Нинішня криза дала поштовх до переходу на новітні технології та промоції новітніх засобів навчання. Викладачі в експрес-режимі здобувають нові навички і вміння, відчувають всі позитивні та негативні сторони цифрових технологій, поєднують та інтегрують інноваційні підходи в освітній процес. Сьогодні викладач і студент можуть не лише спілкуватись в онлайн-режимі, але й розробляти спільні проекти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу до проблем впровадження вебінарів у процес навчання приділено у працях вітчизняних науковців: Н. Морзе, О. Ігнатенко, В. Кухаренко, І. Брунець, С. Литвинова, Л. Клейно, В. Гринько, В. Царенко. Особливості використання віртуальних навчальних середовищ проаналізовано в наукових розвідках закордонних авторів: Д. Кегана (Desmond Keegan), Є. Швенке (Eva Schwenke), Х. Фрітча (Helmut Fritsch), Ф. Мартіна (Florence Martin) та ін. Однак відсутні дослідження про використання вебінарів для дисциплін документознавчого спрямування.

Мета статті – визначити особливості використання вебінарів у навчальному процесі ЗВО.

Для досягнення мети, ставимо такі **завдання**: 1) проаналізувати переваги і недоліки вебінарів; 2) розглянути основні види вебінарів; 3) виходячи з власного досвіду, охарактеризувати платформу Zoom для проведення онлайн-занять з дисципліни «Архівознавство».

Виклад основного матеріалу. В умовах пандемії, при неможливості проводити традиційні заняття в аудиторії, набула популярності така форма дистанційного навчання як вебінар. Термін утворився від двох англійських слів web (мережа, павутина) + seminar. Вебінар – це технологія, яка дозволяє в повній мірі відтворити умови колаборативної (спільної) форми організації навчання, а саме семінарського, лабораторного занять, лекцій, використовуючи засоби аудіо-, відеообміну даними та спільної роботи з різноманітними об'єктами, незважаючи на те, що його учасники можуть фізично знаходитися в різних місцях [3]. В освіті вебінар може застосовуватись для проведення лекцій, практичних та семінарських занять, захистів бакалаврських та магістерських робіт, засідань кафедр, студентських конференцій, профорієнтації, заліків, екзаменів тощо.

Вебінар як особлива форма навчання з'явився наприкінці 1990-х рр., коли в мережі Інтернет стали масово використовуватися надійні системи конференц-зв'язку. Торговий знак «Webinar» зареєстрований у 1998 р.; на сьогодні його власником є компанія «InterCall» [1].

Використання вебінарів дозволяє:

- 1) зменшити витрати на організацію лекційного чи практичного заняття (наприклад, наявність проектора та екрану для демонстрації презентації);
- 2) охопити значну студентську аудиторію (наприклад, лекції з «Історії України» для кількох груп студентів);
- 3) запрошувати професіоналів, які знаходяться в інших містах чи країнах (наприклад, у рамках вивчення дисципліни «Архівознавство» запрошуємо на онлайн-зустріч директора Центрального державного історичного архіву України у м. Львові);
- 4) високий ступень інтерактивності (студенти одразу у чаті можуть з'ясувати незрозумілі питання, не перебиваючи викладача);
- 5) можливість автоматично записувати заняття, зберігати на ПК і пізніше переглядати для закріплення інформації;
- 6) забезпечити комфортність під час відвідування, оскільки студент має можливість перебувати у звичних умовах, без сторонніх шумів;
- 7) використовувати різноманітні засоби поточного контролю знань та швидкий зворотній зв'язок (наприклад, на онлайн-платформах Mentimeter, Kahoot, Padlet, SurveyMonkey, Quizlet, MindMeister);
- 8) організувати роботу студентів над спільним проектом (для прикладу, завдяки можливості демонструвати власний екран чи використовувати електронну дошку для мозкового штурму);
- 9) обмін електронним ресурсами (текстовими, аудіо- чи відеоматеріалами) безпосередньо під час вебінару.

Окрім переваг, існують певні обмеження при проведенні онлайн-занять у порівнянні з традиційними формами навчання:

1) фізична відсутність викладача і студента не лише зумовлює низький рівень особистого контакту та зворотного зв'язку за допомогою невербальних засобів комунікації, а й також послаблює персональну відповідальність студентів;

2) різноманітні технічні проблеми, що пов'язані з низькою швидкістю Інтернету та збоями в роботі ноутбука чи сервера;

3) психологічне та фізичне навантаження викликане довготривалим перебуванням перед монітором ноутбука;

4) неефективність проведення роботи в малих і великих групах, оскільки викладач, виступаючи в якості фасилітатора онлайн-заняття, повинен вчасно виявляти потреби студентів, прослідкувати їхню реакцію та направляти дискусію у потрібне русло;

5) можлива оплата за користування платформою, де проводиться вебінар;

6) затрати на підготовку до вебінару та необхідність відповідних цифрових навичок;

7) загроза конфіденційності даних ПК (як це останнім часом спостерігалось на платформі Zoom [4]).

Як зазначає С. Ю. Кондратюк, платформи для проведення вебінарів умовно поділяють [2]:

1) безкоштовні й платні;

2) за режимом доступу: відкриті й корпоративні;

3) за призначенням: комерційні, промо-вебінари, презентаційні та навчальні;

4) за тематикою: професійні та персональні.

Вебінари організують на спеціальних платформах, які потрібно завантажити і встановити на телефоні або ноутбуці. Вибір платформи залежить від цілей та можливостей учасників навчального процесу (студент, викладач, модератор), однак потрібно враховувати такі вимоги:

1) мінімалізація фінансових затрат;

2) зручність використання, інтуїтивна зрозумілість налаштувань для широкого кола учасників;

3) невимогливість до апаратних засобів, швидкості передачі даних у мережі;

4) наявність зручних засобів для комфортної роботи;

5) надійність і безпечність зберігання конфіденційних даних;

6) легкодоступність отримання засобу, безкоштовність послуг [2].

Існує безліч онлайн-платформ для проведення вебінарів, наприклад, TeamViewer, Cisco WebEx, Free Conference, GoToMeeting, Join Me, MyOwnConference, BigBlueButton, Adobe Connect, Jitsi Meet, OpenMeetings, Google Hangouts та ін. Більшість цих засобів мають стандартний набір інструментів: трансляція презентації, чат, віртуальна дошка, запис вебінару,

трансляція аудіо- та відеоматеріалів, проведення опитування. Виходячи з власного досвіду, рекомендую використовувати платформу Zoom, яка набула особливої популярності в умовах пандемії [4].

Для прикладу, охарактеризуємо використання цього сервісу під час викладання дисципліни «Архівознавство»:

- 1) тривалість вебінару 80 хв. (традиційна пара в університеті);
- 2) створення «хмари ключових слів» (word cloud) у сервісі Mentimeter (5 хв) для активізації студентів (warm up);
- 3) усне опитування: завдяки інструменту «Піднята рука» кожен студент має можливість брати участь в обговоренні теми (25 хв.), а налаштування «Attention tracking» показує, чи є фокус на екран в учасників заняття;
- 4) перевірка домашнього завдання на сервісі Padlet (10 хв.), де студенти розміщують інтелектуальні мапи на основі пройденого матеріалу (сервіс MindMeister);
- 5) контрольний тест з множинним вибором на навчальній платформі Kahoot (10 тестів, 10 хв);
- 6) функція «сесійні зали» (breakout rooms), яка дозволяє поділити онлайн-аудиторію на менші групи: 10 хв – обговорення, 10 хв – презентація результатів перед всіма учасниками;
- 7) підведення підсумків та оголошення оцінок (5 хв);
- 8) зворотній зв'язок після завершення заняття одразу на платформі Zoom або SurveyMonkey (5 хв).

Висновки. Діджиталізація освіти з кожним роком зростає, але, на мою думку, ніщо не може замінити живого спілкування між викладачем і студентом. Крім того, перехід повністю на дистанційну форму навчання обмежує доступ студентів до якісної освіти через відсутність Інтернету чи відповідних технічних засобів. Враховуючи всі переваги і недоліки, вебінари можуть використовуватися тільки у поєднанні з традиційними формами навчання.

Таким чином, у статті досягнуто поставленої мети завдяки аналізу особливостей використання вебінарів у навчальному процесі ЗВО. На прикладі дисципліни «Архівознавство» відобразили хід онлайн-заняття на платформі Zoom. Перспективи подальших наукових розвідок передбачають дослідження особливостей поєднання вебінарів та традиційних занять у синхронному та асинхронному режимі, та аспектів онлайн-викладання дисциплін різних галузей.

Список використаної літератури

1. Вебінар як форма дистанційного інтерактивного навчання. URL : <https://osvita.ua/vnz/43979/> (дата звернення: 25.05.2020).
2. Кондратюк С. Ю. Методичні та практичні аспекти проведення вебінарів : посібник методиста. Черкаси : ЧОШОПП, 2015. 30 с.
3. Морзе Н. В., Ігнатенко О. В. Методичні особливості вебінарів, як інноваційної технології навчання. *Інформаційні технології в освіті* : зб. наук.-практ. конф. м. Херсон : ХДУ, 2010. Вип. 5. С. 31–39.

4. Як Zoom став головним засобом спілкування епохи пандемії. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3012862-ak-zoom-stav-golovnim-zasobom-spilkuвання-epohi-pandemii.html> (дата звернення: 25.05.2020).

УДК 378.147:004

Богдан Гривнак

к. філос. н., доцент кафедри

суспільних наук

Івано-Франківського національного

технічного університету

нафти і газу,

Христина Кушецька

студентка II курсу

спеціальності «Інформаційна

бібліотечна та архівна справа»

Івано-Франківського національного

технічного університету

нафти і газу

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Анотація. У статті досліджено використання технологій дистанційного навчання здобувачами вищої освіти. Визначено, що в умовах обмежень щодо фізичної присутності студентів у навчальних закладах, пов'язаних із запровадженням карантину, такі технології набули неабиякої популярності у всьому світі.

Розглянуто основні технології, за допомогою яких може здійснюватися комунікація учасників освітнього процесу в дистанційному режимі, таких як системи дистанційного навчання на базі навчальної платформи Moodle, електронна пошта, месенджери (Viber, Telegram), відеоконференції (Zoom, Google Meet, Skype), безкоштовний сервіс для дистанційного навчання Google Classroom тощо. Визначено їх переваги та недоліки, а також особливості застосування.

Проведено за допомогою соціальної мережі Instagram опитування серед учасників навчального процесу щодо рівня ефективності дистанційного навчання, особливостей використання тих чи інших методів комунікації, а також їх переваг та недоліків.

За результатами проведеного дослідження, на основі отриманих результатів опитування, висловлено окремі пропозиції щодо можливих шляхів вдосконалення процесу дистанційного навчання та підвищення його ефективності у майбутньому.